

Katarzyna Czop

Uniwersytet Rzeszowski

ORCID: 0000-0002-9402-6783

**SPRAWOZDANIE
Z OGÓLNOPOLSKIEJ KONFERENCJI NAUKOWEJ
„PRAWA PODSTAWOWE – PERSPEKTYWA PRAWA
KONSTITUCYJNEGO I CYWILNEGO”**

14–15 listopada 2024 r. odbyła się w Rzeszowie Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Prawa podstawowe – perspektywa prawa konstytucyjnego i cywilnego” zorganizowana przez Zakład Prawa Konstytucyjnego Instytutu Nauk Prawnych Uniwersytetu Rzeszowskiego. Zgromadziła ona przedstawicieli środowiska prawniczego, zarówno teoretyków, jak i praktyków. Licznie reprezentowana była Okręgowa Izba Radców Prawnych w Rzeszowie. Wśród panelistów znaleźli się przedstawiciele Okręgowej Rady Adwokackiej w Rzeszowie.

Uroczystego otwarcia Konferencji oraz powitania uczestników dokonał kierownik Zakładu Prawa Konstytucyjnego, prof. dr hab. Radosław Grabowski, podkreślając wagę i znaczenie tematyki Konferencji, wskazując na jej praktyczne znaczenie, wyrażając jednocześnie nadzieję, że na stałe zagości ona w działalności naukowej Uniwersytetu Rzeszowskiego. Witając uczestników Konferencji, skierował do nich szczególne słowa podziękowania, podkreślając szeroki zakres tematyczny ogłoszonych przez nich referatów.

W związku z dużą liczbą prelegentów oraz różnorodną tematyką prezentowanych przez nich referatów obrady postanowiono podzielić na trzy panele odbywające się w ciągu dwóch dni, podczas których wygłoszono 19 referatów.

Pierwszy panel obrad konferencyjnych, prowadzony przez prof. dr hab. Radosława Grabowskiego, otworzył referat dr hab. Ivana Pankevycha, prof. UZ pod tytułem *Tradycja prawna oraz jej wpływ na wynik wyborów: analiza porównawcza*. W swoim wystąpieniu podkreślił on znaczenie naukowego badania tradycji prawa w celu zrozumienia przyczyn ukształtowania odpowiednich wzorów prawa oraz społecznego znaczenia prawa.

Następny referat wygłosiła dr hab. Beata Stępień-Załucka, prof. UR. Był on zatytułowany *AI w natarciu – demokracja w odwrocie*. Podkreślono w nim wzrastające

w ostatnim czasie znaczenie sztucznej inteligencji, które może ze sobą nieść powstanie ewentualnych zagrożeń dla procesów demokratycznych.

Później swój referat zatytułowany *Rzetelny proces sądowy w kontekście praw podstawowych* wygłosił dr Artur Trubalski z Uniwersytetu Rzeszowskiego. Autor wskazał na zagadnienia związane z szeroko pojętym rzetelnym procesem sądowym, które mogą stanowić istotny obszar badawczy zarówno z zakresu prawa konstytucyjnego, prawa cywilnego, jak i prawa karnego. Celem tego wystąpienia była próba analizy rozwiązań z zakresy rzetelnego procesu sądowego przez pryzmat obowiązujących rozwiązań instytucjonalnych oraz procesowych.

Pod koniec pierwszego panelu Konferencji swój referat wygłosił dr Wojciech Kosior z Uniwersytetu Rzeszowskiego. Był on zatytułowany *Ingerencja prokuratora w sprawy pozakarne – pożytek czy konieczność?* Autor przedstawił zagadnienie bardzo szerokich uprawnień prokuratora do ingerencji we wszystkie sprawy o charakterze pozakarnym, skupiając się w głównej mierze na zaprezentowaniu zakresu uprawnień prokuratora w przypadku spraw pozakarnych oraz próbie ich oceny w kontekście ochrony praw podstawowych.

Ostatnim prelegentem pierwszego panelu był mgr Adrian Pałacki z Okręgowej Rady Adwokackiej w Rzeszowie, który wygłosił referat zatytułowany *Ryzyko naruszeń prawa do ochrony czci i dobrego imienia za pośrednictwem technologii deepfake*. Celem tego wystąpienia było ukazanie zagrożeń dla prawa do ochrony czci i dobrego imienia ze strony sztucznej inteligencji i tzw. zjawiska *deepfake*, a także refleksja nad wystarczalnością obecnego stanu prawnego oraz przedstawienie możliwych rozwiązań legislacyjnych mogących zapobiegać ewentualnym naruszeniom w tym zakresie.

Druga część obrad, której przewodniczył dr hab. Tomasz Koziełło, prof. UR – kierownik Zakładu Myśli Politycznej i Teorii Polityki – miała charakter szczegółowy. Referaty wygłoszone w tej części dotyczyły zagadnień związanych z ochroną praw podstawowych.

Wygłoszono siedem referatów. Pierwszym z nich był referat *Prawo do prywatności a aktywność publiczna: kilka uwag w kontekście mandatu przedstawicielskiego* autorstwa prof. zw. dr. hab. Mariana Grzybowskiego z Uniwersytetu Jana Długosza w Częstochowie, w którym autor podkreślał znaczenie podjęcia aktywności publicznej, a w szczególności zgody na kandydowanie jako przejawu gotowości ujawnienia danych osobowych kandydującego. Omawiał też łączący się z tą kwestią szereg pytań i zagadnień.

Następnie podczas wygłaszania referatu *Sztuczna inteligencja – zagrożenie czy przyszłość dla człowieka?* dr hab. Izabela Oleksiewicz, prof. PRz zaprezentowała znane obecnie badania i ich wyniki w obszarze AI oraz omówiła rozwój cyfryzacji i digitalizacji na różnych płaszczyznach, wskazując na pojawiające się w związku z tym zagrożenia.

Kolejnym prelegentem była dr Agne Juskeviciute z Uniwersytetu Wileńskiego, która wygłosiła referat pod tytułem *Jak Litewski Sąd Konstytucyjny znajduje równowagę pomiędzy konstytucyjnymi wymogami ochrony środowiska a swobodami prowadzenia działalności gospodarczej*. Autorka zaprezentowała w nim przesłanki stabilnego i pomyślnego rozwoju gospodarki państwa stworzone przez Konstytucję Republiki Litewskiej z 1992 r. oraz krótkie studium orzecznictwa Sądu Konstytucyjnego w sprawie wolności działalności gospodarczej w kontekście ochrony środowiska.

Po wystąpieniu dr Agne Juskeviciute swój referat zatytułowany *Efektywność działań jednostki w zakresie egzekwowania prawa do czystego środowiska z punktu widzenia prawa konstytucyjnego i prawa cywilnego* wygłosiła dr Nina Leśniak-Niedbałec z Uniwersytetu Rzeszowskiego. Zaprezentowała ona możliwości obywateli do egzekwowania obowiązków władzy publicznej w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem egzekwowania prawa w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska, w tym prawa do czystego środowiska.

Podczas drugiego panelu Konferencji wygłoszony został również referat *Autonomia prokreacyjna a tzw. przymusowe ojcostwo* autorstwa dr. Rafała Łukasiewicza z Uniwersytetu Rzeszowskiego, w którym podkreślono istnienie wielu problemów natury aksjologicznej w przypadku kwestii medycznie wspomagannej prokreacji. Głównym jednak celem referatu było przedstawienie problemów natury prawnej pojawiających się na tym tle, ze szczególnym uwzględnieniem orzeczenia Sądu Rejonowego w Radomiu, który zdecydował o możliwości implantacji zarodka kobiecie wbrew woli jej byłego męża, w celu znalezienia najlepszego rozwiązania pozwalającego na wyważenie sprzecznych interesów podmiotów

Następnym prelegentem był dr Jakub Łukasiewicz z Uniwersytetu Rzeszowskiego, który wygłosił referat *Transpłciowość – problematyka prawna autorstwa*, w którym przedstawił problematykę związaną z transpłciowością oraz efekty badań przeprowadzonych na potrzeby raportu dla Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości.

Ostatnim prelegentem podczas pierwszego dnia Konferencji była dr Kinga Dróżdż-Chmiel z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Wygłosiła ona referat zatytułowany *Prawo do sądu a opłata skarbowa od pełnomocnictwa procesowego*. Przedstawiła ona swoją analizę przepisów prawnych dotyczących opłaty skarbowej od pełnomocnictwa procesowego w kontekście realizacji prawa do sądu.

Drugi dzień Konferencji obejmował panel trzeci, podczas którego miała miejsce dyskusja naukowa, dalsze prezentacje szczegółowych zagadnień dotyczących tematyki Konferencji oraz wymiana poglądów w świetle sformułowanych uprzednio przez prelegentów tez. Panel ten był prowadzony przez dr. hab. Grzegorza Pastuszko, prof. UR.

Pierwszy wygłoszony w tym dniu był referat dr Anny Jacek z Uniwersytetu Rzeszowskiego zatytułowany *Zadania państwa związane z zapobieganiem i zwalczaniem chorób zakaźnych i epidemii*. W swoim wystąpieniu autorka wskazała na obowiązek zwalczania przez władzę publiczną chorób epidemicznych jako na korelat konstytucyjnego prawa do ochrony zdrowia, jak również przedstawiła konieczność wypracowania skutecznego modelu zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych i epidemii, opartego na współpracy międzynarodowej z innymi państwami oraz organizacjami międzynarodowymi.

Następnie dr Agnieszka Sikorska z Uniwersytetu Rzeszowskiego wygłosiła referat *Pozycja Państwowego Ratownictwa Medycznego w systemie ochrony zdrowia i opieki zdrowotnej – perspektywa konstytucyjna i ustawowa*. Podobnie jak i poprzednie, wystąpienie to powiązane było z zagadnieniami ochrony zdrowia jako przejawami praw podstawowych zagwarantowanych obywatelom. Dr Agnieszka Sikorska zaprezentowała pozycję prawną ratownictwa medycznego w Polsce oraz wskazała na jego umocowanie w Konstytucji RP oraz innych ustawach.

Tego dnia wygłosił też referat *Członkostwo Polski w wybranych organizacjach międzynarodowych a bezpieczeństwo obywateli* dr Sławomir Bździuch z Uniwersytetu Rzeszowskiego mający na celu uwypuklenie pozytywnych aspektów członkostwa Polski w NATO czy Unii Europejskiej oraz podkreślenie tegoż członkostwa jako realizacji konstytucyjnego obowiązku zapewnienia bezpieczeństwa wszystkim polskim obywatelom.

Dr Patryk Masłowski z Politechniki Rzeszowskiej wygłosił referat pod tytułem *Zapewnienie bezpieczeństwa uczestników meczów piłki nożnej w odniesieniu do prawnych uwarunkowań zastosowania zakazu klubowego*. Zwrócił on szczególną uwagę na historię zakazu klubowego, jego umocowanie w ustawach i jego rolę w zagwarantowaniu szeroko pojętego bezpieczeństwa oraz porządku publicznego podczas masowych imprez sportowych, do których zaliczają się również mecze piłki nożnej.

Ostatniego dnia Konferencji swój referat zatytułowany *Prawa podstawowe na przykładzie ustawy o ochronie prawa do procesu w rozsądnym terminie. Ramy instytucjonalne i normatywne wraz z praktyką stosowania w Czarnogórze* wygłosił także mgr Tomasz Tłuczek z Uniwersytetu Rzeszowskiego. W swoim wystąpieniu wskazał on na istnienie prawa do procesu w rozsądnym terminie oraz funkcjonowanie tegoż prawa w Polsce oraz w Czarnogórze, podkreślając nowatorskie rozwiązania procesowe mające zapewnić realizację tego prawa, wprowadzone do systemu prawnego Czarnogóry.

Konferencję zamknął referat pod tytułem *Stare decisio w świetle ostatnich orzeczeń Sądu Najwyższego Stanów Zjednoczonych* wygłoszony przez mgr. Pawła Króliczka z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Autor przedstawił analizę związania Sądu Najwyższego Stanów Zjednoczonych jego własnymi orzeczeniami, zwłaszcza tymi, które powszechnie uważa się za kluczowe dla współczesnego

systemu prawnego. Analiza ta była oparta w głównej mierze na studium przypadku w świetle wyroku w sprawie *Dobbs v. Jackson Women's Health Org.*

Po zaprezentowaniu ostatniego z zaplanowanych referatów miało miejsce uroczyste zamknięcie obrad, podczas którego podziękowano wszystkim obecnym za przybycie oraz wygłoszenie niezwykle ciekawych i wartościowych referatów.

Ogólnopolską Konferencję Naukową „Prawa podstawowe – perspektywa prawa konstytucyjnego i cywilnego” należy uznać za ważną płaszczyznę wymiany poglądów naukowych, która pozytywnie przyczyni się do dalszego rozwoju prawa konstytucyjnego oraz cywilnego.